Asia: Lausunto hallituksen esityksestä HE 93/2016 vp eduskunnalle laeiksi rikoslain 34 a luvun, pakkokeinolain 10 luvun ja poliisilain 5 luvun muuttamisesta

Helsingin käräjäoikeus esittää hallituksen esityksestä seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten. Käräjäoikeus yhtyy siihen esityksen näkemykseen, että säännösten soveltamistilanteita ei arvioida tulevan paljon. Rikoslaissa on jo ennestään säännelty useita muita terrorismirikoksia. Sen vuoksi uudelle matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten nimiselle rikokselle jäänee vähäinen käyttöala, kun vielä otetaan huomioon säännöksen toissijaisuus muihin rikoksiin nähden.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että myös matkustamisen yritys terrorismirikoksen tekemistä varten on rangaistavaa. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan yritys täyttyy vasta matkan alkaessa. Rangaistavaa ei ole siten pitkälle edennyt valmistelu eli esimerkiksi matkalipun ja muiden matkustusasiakirjojen hankkiminen. Yritys alkaa vasta sitten kun henkilö on aloittanut matkan. Tulkinta tarkoittanee sitä, että epäillyn henkilön kiinniottaminen ei ole mahdollista ennen matkan alkamista. Kuitenkin henkilöön voidaan kohdistaa ennen matkan alkamista tutkintaa rikoksen estämiseksi muutettavaksi esitettävien poliisilain säännösten perusteella (poliisilain 5 luvun 5 §:n telekuuntelu, 8 §:n televalvonta, 15 §:n peitelty tiedonhankinta ja 17 §:n tekninen kuuntelu). Sen vuoksi esitettyjä poliisilain muutoksia voidaan pitää kannatettavina.

Hallituksen esityksen mukaan matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten tuomittava rangaistus on sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta. Näin vähäisen rangaistusmaksimin tekojen selvittämisessä ei ole yleensä sallittua käyttää salaisia pakkokeinoja. Kuitenkin terrorismirikosten sinänsä vähäinen oikeuskäytäntö on osoittanut, että epäiltyjen rikosten tutkiminen ja todisteiden hankkiminen on vaikeaa. Sen vuoksi käräjäoikeus kannattaa esitystä salaisten pakkokeinojen käytöstä matkustamisen terrorismirikoksen tekemistä varten selvittämiseksi ja estämiseksi. Salaisiin pakkokeinoihin liittyy myös hyödyntämiskielto, jonka perusteella tutkittaessa vakavampaa rikosta esille tulleita todisteita ei saa käyttää vähäisempien rikosten todisteina. Jos salaisten pakkokeinojen käyttö säädetään esityksen mukaan ja matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten paljastuu tutkittaessa vakavampia terrorismirikoksia, hyödyntämiskielto ei estä todisteiden käyttämistä.

Lausunnon on valmistellut käräjätuomari Jukka Jaakkola.

Laamanni Tuomas Nurmi